

ИНТЕРВЈУ: РОБЕРТ ХОДЕЛ, слависта

Ко се бави Црњанским мора да се бави и Крлежом

Још као студенти знали смо да је Момчило Настасијевић загонетан, веома занимљив песник, чију поезију нисмо до краја разумели, већ смо јој приступали интуитивно

Ево прворазредног догађаја у немачко-српским књижевним и културним везама, а збио се ове године: појавио се на немачком језику Момчило Настасијевић (1894–1938), у избору, и преводу др Роберта Ходела, професора Института за славистику Универзитета у Хамбургу. Овим речима књигу „Sind Flügel wohl“, коју је објавила издавачка кућа „Leipziger Literaturverlag“, најављује др Јован Делић, професор Филолошког факултета у Београду, у чијем кабинету разговарамо с познатим славистом. Професор Ходел одлично говори српски.

Роберт Ходел (1959), студирао је славистику, филозофију и етнологију у Берну, Санкт Петербургу, Новом Саду и Прагу. Докторирао је на сказу Н. С. Ђескова и Драгослава Михаиловића. Од 1997. године професор је на Институту за славистику Универзитета у Хамбургу. Аутор је књига: „Hundert Gramm Seele“ (Антологија српске поезије друге половине 20. века), „Slavische Literaturen“ (Прикази љубави у босанској, хрватској и српској књижевности).

Како сте се одлучили да се бавите славистиком?

Никада се у животу не зна када ће доћи кључна одлука. У кући где сам рођен, чули су се многи језици, што је и мене усмерило да учим језике. Почео сам прво са руским, јер сам желео да читам Ф. М. Достојевског у оригиналу. Када сам био на факултету, проф. Јан Петер Лохер слао је студенте у друге земље, да учимо језике. Тако сам ја, 1988/1989, допоео у Нови Сад, где сам код професора Мирослава Егерића и Витомира Вулетича

учио српскохрватски језик. Та чињеница је постала део моје суштине биографије.

У докторској дисертацији анализирали сте прозу Драгослава Михаиловића. Шта вас је привукло нашем великом писцу?

Професор Вулетич ми је препоручио дела Драгослава Михаиловића, а потом ме је с њим и упознао. На почетку је мој приступ био формалан, али сам онда видео да су дела „Кад су цветале тикве“ и „Петријин венац“ универзална. Љуба Шампион или Петрија ликови су у којима сваки читалац може да се препозна. Реч је о универзалним ликовима. Драгослав Михаиловић је један од мени најдражих српских писаца.

После тога бавили сте се озбиљно поезијом Момчила Настасијевића. Како сте до њега дошли?

Настасијевића смо почели да читамо још као студенти, код професора Лохара. Већ тада смо имали утисак да је реч о загонетном, веома занимљивом песнику, чију поезију нисмо до краја разумели, већ смо јој приступали интуитивно. Од тога доба нисам престао да читам Настасијевића. Био је то песник који ми је био најближи, као Хлебников, у руској књижевности. Преводити Настасијевића била је лудост. Сарађивао сам са стручњацима у Београду, који добро познају језик и књижевност. Много су ми помогли: Недељка Першић, Душан Иванић, Милосав Тешић, Сеад По-

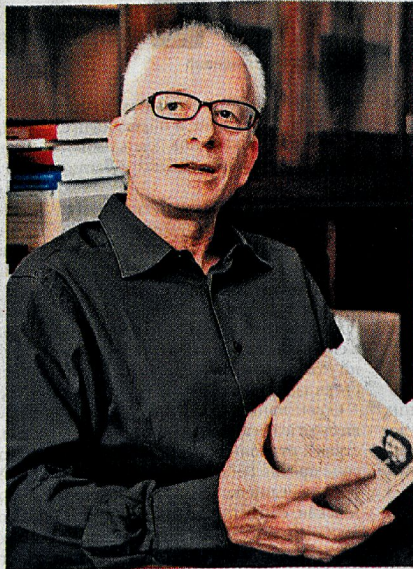

Фото: Ј. Јавић

робић, Ана Трукуља... Током три године прошли смо сва „тамна места“, док нисмо разјаснили све што се могло разјаснити.

Шта вам је код Настасијевићевог стиха било најважније: форма, мелодија или значење – порука?

Мој утисак је да код Настасијевића постоји загонетка коју би требало одгонетнути. Када се бавите његовим стваралаштвом, видите да у том песничком постоји систем. Настасијевић сам говори о техници, али се у његовој поезији то најмање осећа, у поређењу са другим авангардистима.

Код Настасијевића постоји велика тензија између праисконског, изворног, завичайног, с једне, и универзалног, с друге стране. Настасијевић је модела, и данас актуелан песник.

Настасијевића упоређујете с Хелдерлином, Целаном, Малармеом, Хлебниковом... Настасијевић такве похвале у Србији никада није добио?

Током живота, није био признат. Откривен је тек педесетих година 20. века, и после распада Југославије. О њему су писали: Васко Попа, Миодраг Павловић, Исидора Секулић, Љубомир Симовић... Настасијевић је био песник за песнике, његов утицај је био велики управо на песнике. Био је песник кога или не признају, или га проглашавају генијалним. Као Ван Гог у сликарству. Критичко издање Настасијевића, у редакцији Новице Петковића, од изузетне је помоћи преводиоцима и тумачима његовог дела. Следећи верзије и варијанте Настасијевићевих песама, многа тамна места било је могуће осветлити.

Аутор сте антологије „Десет дека душе“, у коју сте сврстали српске песнике друге половине 20. века. По којим сте их критеријумима бирали?

Избор сам правило на основу постојећих антологија. Списак сам послао стручњацима и песницима, који су нека имена додали, али је, у основи, остао мој списак. Желео сам да дам слику једне генерације, у којој

има различитих стилских и идејних оријентација. Од сваког песника сам бирао по седам репрезентативних песама.

Организовали сте симпозијум (објављен је и зборник) о „приказима љубави у босанској, хрватској и српској књижевности“, тим редом. Шта нас спаја, а шта раздваја?

У овим књижевностима је више онога што спаја, него што раздваја. То се, тиче пре свега, најзначајнијих периода у развоју ових књижевности, а то је 20. век. Убеђен сам да човек који се бави Црњанским, мора истовремено да се бави и Крлежом, и обрнуто. Овај скуп је, између осталог, послужно опстанку јужне славистике у иностранству. Многе катедре су укинуте, јер нема студената.

Ко је у Немачкој најпознатији српски писац, који се српски писци данас превode?

Превођени су Бора Станковић, Лаза Лазаревић, Иво Андрић, Милош

Ходел на „Коларцу“

Сутра у 19.30 часова, у Малој сали задужбине Илије М. Коларца, биће представљена књига Момчила Настасијевића „Sind Flügel wohl“, коју је превео Роберт Ходел. О књизи ће говорити: Јован Делић, Весна Матовић, Душан Иванић, Бојан Јовановић и преводилац.

Црњански, Меша Селимовић, Милорад Павић, Драгослав Михаиловић, Миодраг Булатовић, Миодраг Павловић, Васко Попа, Данило Киш, Александар Тишма, а од млађих Давид Албахари, Горан Петровић, Драган Великић, Владимир Арсенијевић, Михајло Пантчић, Јован Зивлак, Радмила Лазич...

Шта ново спремате у својој преводилачкој радионици?

Идуће године изаћи ће књига студија о српским писцима, на српском језику. Бавим се делом Иве Андрића, Меше Селимовића, Момчила Настасијевића, Милоша Црњанског, Симе Матавуља... Радим и антологију руских песника, генерација која је рођена после Другог светског рата.

Зоран Радисављевић